

🕯️ **כניסת השבת: 18:53**

פרשת השבוע: כי תצא

יציאת השבת: 20:02 (ר"ת 20:41)

ערש"ק י' אלול תשע"ג (16.8.13)

הפטרה: "רני עקרה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"כי יקח איש אשה... לא יעבר עליו... נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמה את אשתו" (כד', ה')

על מעלת גדל הנישואין, אמרו חז"ל (מדרש ספר שמואל יד), ש"כל הנושא אשה – מוחלים לו על כל **עונותיו**". ויש לומר, שזהו מה שכתוב בפרשתנו: "כי יקח איש אשה... לא יעבר עליו... נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמה את אשתו". דהינו, על-ידי הנישואין, החתן **נקי יהיה לביתו** – נכנס החתן לביתו החדש **נקי מכל עונותיו**. וכל זה **מרחמי וחסדיו** של הקב"ה, כפי שרומז הפתוב – "**נקי יהיה לביתו שנה**" – סופי תיבות של "**י-ה-ו-ה**", שם **החסד והרחמים** של הקב"ה (הנה תיבת "נקי" הוא גמטריה "יום החופה", לרמזו שביום החופה החתן נקי מעונותיו. ר' משה יבניאלי).

וצריך לדעת, שקדושת יום החופה היא בבחינת קדושת יום הפיורים. על-כן, כמו שביום הפיורים מוחל הקב"ה על כל **עונות** ישראל (כמו שכתוב: "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' טהרו"), כך מוחל הקב"ה לחתן ולכלה על כל **עונותיהם** (ירושלמי, ביפורים פ"ג, ה"ג). וכתוב בשו"ת מהר"ם מינץ (סימן קט), שמטעם זה מתענים החתן והכלה ביום החופה. שכן, כאמור, יום החופה הוא בבחינת יום הפיורים שלהם, ועל-כן צריכים הם להתענות בו.

והנה, ידוע מה שדרשו דורשי רשומות, ש**חתן** הוא ראשי תיבות: "**חטאתי נגדי תמיד**". וצריך ביאור על-כך. שכן, וכי רק לחתן צריך שיהיה **חטאתו** נגדו תמיד? הרי בודאי שדוד המלך התכונן, שלנגד עיני כל אחד ואחד מאתנו צריך להיות "**וחטאתי נגדי תמיד**" (כדי לעשות תשובה על החטאים). וגם צריך ביאור על מה שלמדנו לעיל, שמוחלים לחתן ביום **חתונתו** על כל **עונותיו**. שכן, מדוע צריך החתן שחטאתו תהיה לנגדו תמיד? והרי נמחלים לו כל **עונותיו**!

ונראה לבאר ענין זה על-פי הידוע, שיש הבדל בין עון לבין חטא. שכן, "**עון**" הוא עבירה במזיד/במתכונן, ואילו "**חטא**" הוא עבירה בשוגג (=בלי כוונה). לפי זה יש לומר, שמה שאמרו חז"ל, שמוחלים לחתן על כל **עונותיו**, הכוונה היא שהמחילה הופכת את **העונות לחטאים**. דהינו כל עבירות שהן במזיד/במתכונן, הופכות לעבירות שהן בשוגג (=בלי כוונה). ולכן צריך **החתן** לשים לנגדו, ש"**חטאתי נגדי תמיד**" – שעדין הוא צריך לעשות תשובה על **החטאים** (=העבירות בשוגג), שהרי אלו עדין לא נמחלו לו.

ויש עוד לומר, שהנה, ידוע, ש**העונות** (=העבירות במזיד/במתכונן) הן מסך, המבדיל בין האדם לבין הבורא יתברך שמו, כמו שאומר הנביא (ישעיה נט, ב'): "**כי אם עונותיכם היו מבדלים בינכם לבין אלהיכם**". מבואר מכאן, ש**העונות** של האדם הם אלו שמהוים את המסך המבדיל בינו לבין אלקיו.

ולכן, כדי שהחתן יוכל להתקרב אל הקב"ה ולעשות תשובה, מוחל לו הקב"ה על כל **עונותיו**, והופך אותם לשגגות – כדי לסייע לו כאשר הוא פותח דף חדש בחייו.

וזהו מה שכתוב בגמרא (יבמות סג): "**כיון שנשא אדם אשה, עונותיו מתפקקין** (=נסתמין), שנאמר (משלי יח): "**מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה**".

וכתב ה"שדי חמד" (מערכת חתן וכלה סימן ד', בשם גה"ר פיינבו), שמלשון הגמרא "**עונותיו מתפקקין**", ולא כתוב עונותיו נמחלים, משמע שאינם נמחלים לגמרי, אלא הם תלויים ועומדים. דהינו, אם החתן לא ישוב לכסלה יותר, ולא יחטא – הנה מה טוב. אבל, אם חס וחלילה, ישוב לכסלה, לעשות הרע בעיני ה' – מגלגלין עליו את הכל, ופוקדים עליו גם את עונותיו הראשונים.

על-פי האמור, נמצאנו למדים, שחז"ל בקשו ללמדנו, לבל נטעה לחשוב שמוחלים לחתן על כל **עונותיו**, ואין הוא צריך לעשות תשובה כלל. אלא, שכל **עונותיו/העבירות במזיד נהפכים לחטאים/עבירות בשוגג**. ועל-כן אמרו דורשי רשומות: "**חתן**" – ראשי תיבות "**חטאתי נגדי תמיד**". וזאת, כדי לרמוז לחתן, שצריך הוא לתת את

לבו לכה, שאף שנמחלו לו **עונותיו** (=העבירות במתכוון), מפל מקום צריך הוא לחזור בתשובה, כדי לכפר על חטאיו (=העבירות בשוגג), ולכן מתענים החתן והכלה ביום החופה. (ע"פ "משוש דודים" להרה"ק פינחס פרידמן)

"מה המקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל" (לחדש אלול - החדש הרחמים והסליחות)

דורשי רשומות מצאו רמז לחדש אלול בפסוק שאמר יעקב אבינו לעשו הרשע, לפני פרידתם (בראשית לג, יד):
"**ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני, עד אשר אבא אל אדני שעירה**". שכן, ראשי התיבות של "**ואני אתנהלה לאטי לרגל**", הוא "**אלול**".

רמז זה אומרים חכמי ישראל, בא לומר לנו, שאין לנו אפשרות לתקן בבת-אחת את כל **הפגמים**, ולבנות בבת-אחת את כל מה שנהרס במשך השנה כלה - אלא צריכים אנו זמן של כל החדש אלול, כדי לשוב אל ה' יתברך, ולתקן את המעשים. וכל זאת כדי לעשות הכנה לימי הדין, שהם: ראש השנה, עשרת ימי תשובה, ויום הכיפורים, שבהם כידוע, כל באי העולם עוברים לפני ה' כבני מרון (=אחד-אחד).

וזהו שאמר יעקב לעשו: "**ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה**" (=עבודת ה' בראש השנה וביום הכיפורים) אשר לפני", כיון שצריך כל יהודי את כל החדש אלול, כדי לתקן את מה **שהרס** במשך כל השנה.

ולכן, מי שאינו שם לבו להודמנות שיש לו בחדש אלול לתקן את מעשיו, ובא הוא לפתע פתאום בראש השנה וביום הכיפורים לעשות תשובה, ללא שום הכנה, אין תקוה חלילה שתשובתו תתקבל.

על-פי האמור, יובן מה שכתוב ברמב"ם (הלכות טבילה), ש"הקופץ למקוה, הרי זה מגונה", כי קפיצה בבת אחת, ללא ישוב הדעת וללא כוונה להיטהר, בודאי שזה מגונה. ולכך התכוון התנא הקדוש רבי עקיבא, באומרו: "מה המקוה מטהר את **הטמאים**, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל". דהינו, כשם שנכנסים להיטהר במקוה לאט לאט ובנחת, כך, באותו אופן הקב"ה מטהר את ישראל: אם יעשו תשובה במשך כל החדש אלול, לאט לאט ובנחת, ולא בקפיצה אחת (=לכוא פתאום בראש השנה וביום הכיפורים) - שאז בודאי שהקב"ה יטהר אותם, ויזכה אותם ביום הדין.

"יקרא קן צפור לפניך בדרך... והאם רבצת על האפרוחים... שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך"

כאשר הסתלק (=נפטר) ר' יוסי, אמר ר' אלעזר (בנו של רשב"י) לחבריו, שיבואו עמו לגמול חסד לרבי יוסי, שהיה מלא בכל, ואין מי שיצטוק בקבורתו. בהגיעם אל הכפר בו התגורר, ראו אותם התושבים, ויצאו לקבל את פניהם, ובאו עמם לביתו של ר' יוסי. בנו של ר' יוסי, שהיה צעיר בגילו, בכה בסמוך לאביו, ולא נתן לאיש להגיע אל מיטת אביו, ואמר: 'אדון העולם, כתוב בתורה: "כי יקרא קן צפור לפניך... שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך" (דברים כ"ג). על-כן, אדון העולם, קים את הכתוב בתורה. הרי שני ילדים אנחנו, אני ואחותי, הקטנה ממני. היה עליך לקחת אותנו, ולקים את הכתוב בתורה "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך". ואם תאמר כי כתוב 'אם' ולא 'אב', הרי אמא נפטרה והלכה מעל ילדיה, ופעת אבא (הוא בבחינת אמא), שהיה מגן עלינו, הלך מעל ילדיו. היכן משפט התורה?

מששמעו זאת, בכו ר' אלעזר וחבריו... (לפתע) הפסיק עמוד של אש ביניהם, אך הילד לא זז מאביו. אמר ר' אלעזר, שהקב"ה רוצה לעשות נס... לפתע שמעו קול האומר: 'אשריך ר' יוסי, שדברי הילד ודמעותיו הגיעו עד לכסא הכבוד, ועשו משפט, והקב"ה נתן למלאך המות 13 אנשים תמורתך, והוסיפו לך 22 שנים, עד שתלמד את התורה לגדי הזה (=בגד) השלם והחביב אצל הקב"ה'.

ר' אלעזר וחבריו לא נתנו לאיש רשות להישאר בבית, ומיד ראו את עמוד האש מסתלק, ורבי יוסי פתח את עיניו. אמר ר' אלעזר: 'אשרינו שראינו עין בעין תחית המתים'. אמרו החברים לרבי יוסי: אשריך, וברוך ה' שעשה לך נס בזכות הבכי והמלים של בגד, והוסיפו לך שנות חיים. לקחו את הילד, נשקו אותו ובכו עמו מרוב שמחה. במשך שלשה ימים עשו שמחה וחדשו חידושים בתורה, אך רבי יוסי אמר להם כי לא נתנה לו רשות לגלות את מה שראה בעולם בו היה, אלא לאחר 12 שנים. רק שינדעו, כי כאשר 365 הדמעות של בנו עלו לפני הקב"ה, ברגע שאמר את הפסוק הזדעזעו שלש מאות אלף ספסלים שהיו בישיבה של מעלה, וכלם באו לפני הקב"ה, בקשו עליו רחמים, ערבו לו ואחד הממונים אמר: אדון העולם, הרי כתוב "מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורך להשביט אויב ומתנקם" (תהילים ח'): יהי רצון מלפניך בזכות התורה ובזכות הילד הקטן שמסר נפשו על אביו, שתרחם עליו וינצל (ואכו, הקב"ה שמע, והחזיר את רבי יוסי לחיים).

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה... (על פי "אֹרְחָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל הַכְּתוּב, "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה...," שְׁנִינּוּ בַּגְּמָרָא (קִידוּשִׁין ב'): "רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִפְּנֵי מָה אִמְרָה תּוֹרָה, 'כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה', וְלֹא כְּתִיב, 'כִּי תִלְקַח אִשָּׁה לְאִישׁ?' (וּמִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא) מִפְּנֵי שְׁדַרְכוּ שֶׁל אִישׁ לְחַזֵּר עַל אִשָּׁה, וְאִין דְּרַכָּה שֶׁל אִשָּׁה לְחַזֵּר עַל אִישׁ. מְשַׁל לְאָדָם שְׁאֵבְדָה לוֹ אֲבִידָה, מִי חוֹזֵר עַל מִי? (בּוֹדָאֵי ש) בְּעַל אֲבִידָה מְחַזֵּר עַל אֲבִידָתוֹ."

וַיֵּשׁ לָנוּ לְהַקְשׁוֹת עַל-כֵּן. הִנֵּה, מִפְּנֵין שְׁדַרְכוּ שֶׁל הָאִישׁ לְחַזֵּר אַחַר הָאִשָּׁה, הִיָּה רְאוּי שְׁאָדָם הָרֵאשׁוֹן יְחַזֵּר אַחֲרֵי חוּה אֲשֶׁתוֹ. אִם כֵּן, מָה רָאָה הַקַּב"ה לְהַבִּיא אֶת חוּה אֶל אָדָם, כְּמוֹ שְׁפָתוּב בְּסִפְר בְּרֵאשִׁית (ב', כב'): "וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה, וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם."

בְּפִשְׁטוֹת יֵשׁ לוֹמֵר, שְׁכִיּוֹן שֶׁהַיּוֹם הָאִשָּׁה נוֹלְדַת בְּנִפְרָד מִן הָאִישׁ, וְאִין הָאִישׁ יוֹדֵעַ מִי הִיא בַת זוּגוּ, לְכֵן הִיא אֲבִידָה לְגַבְיּוֹ, שְׁהָרִי, אִין הָאִישׁ יוֹדֵעַ הִיָּךְ הִיא נִמְצָאָת. עַל-כֵּן דְּרַכּוּ שֶׁל הָאִישׁ לְחַזֵּר וּלְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי אֲבִידָתוֹ. אֲבָל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁהַצֶּלַע לֹא נִאֲבְדָה מִמֶּנּוּ, שְׁהָרִי הִיא נִבְרָאָה עִמּוֹ – אֲלֵא, שֶׁהַקַּב"ה לָקַח אֶת הַצֶּלַע וַיִּצַּר מִמֶּנָּה אִשָּׁה – עַל-כֵּן, בְּדִין הוּא שְׁיִחְזוֹר הַקַּב"ה לְאָדָם אֶת הַצֶּלַע/הָאִשָּׁה שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ, וְעַל-כֵּן כְּתוּב: "וַיִּבְאֶה(=אֶת הָאִשָּׁה) אֶל הָאָדָם."

וְזוֹהוּ שְׁמִפְרֵשׁ תְּרַגּוּם יוֹנְתָן אֶת הַכְּתוּב (מְתוּרְגָם): "וַיֵּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפְּעַם עֲצַם מִעֲצָמִי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי – רַק הַפְּעַם הַזֹּאת וְלֹא יוֹתֵר תִּבְרָא הָאִשָּׁה מִן הָאִישׁ, כְּמוֹ שְׁנִבְרָאָה אִשָּׁה זֶה מִמֶּשׁ עֲצָם מִעֲצָמִי. (אֲבָל בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים יִבְרָא הַקַּב"ה אֶת הָאִשָּׁה בְּגוֹף נִפְרָד מִן הָאִישׁ)."

וּמִכַּאֵן נִמְצָא, שֶׁהָאִשָּׁה תִּהְיֶה בְּכַחֲנִית אֲבִידָה הָאֲבוּדָה מִבְּעֻלָּהּ. "וְעַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ" – לְכֵן יִצְטָרֵךְ הָאִישׁ לְחַזֵּר אַחֲרֵי אֲשֶׁתּוֹ, כִּי דְרַכּוּ שֶׁל הָאִישׁ הִיא לְחַזֵּר עַל אֲבִידָתוֹ. וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף תְּבַלִּין, עַל מָה שֶׁסִּבֵּב הַקַּב"ה, שֶׁהָאִשָּׁה תִּהְיֶה בְּכַחֲנִית אֲבִידָה, וְהָאִישׁ יִצְטָרֵךְ לְחַזֵּר אַחֲרֵיהָ. עַל-פִּי מָה שְׁנִינּוּ בַּגְּמָרָא, שֶׁהַעוּבָר לּוֹמֵד בְּמַעֲי אִמּוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ, וְכֹאשֶׁר הוּא יוֹצֵא לְאוּרֵי הָעוֹלָם, מִשְׁכִּיחִים אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. כִּפִּי שְׁפָתוּב בַּגְּמָרָא (נִידָה ל'): "וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ(=אֶת הָעוּבָר) כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ... וְכִיּוֹן שְׂבָא (הָעוּבָר) לְאוּרֵי הָעוֹלָם, בָּא מִלְּאָךְ וּסְטָרוֹ עַל פִּיו, וּמִשְׁכַּחוּ כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ."

וְהַקְשָׁה הַ"נְעָם אֱלִימֶלֶךְ" עַל-כֵּן, וְשָׂאֵל (וַיִּקְרָא, ד"ה "וּנִפְשׁ כִּי תַחֲטֵא"): אִיזוֹ תוֹעֵלַת יֵשׁ בְּכֵךְ שְׁמִלְמְדִין אֶת הַתִּינּוֹק תַּחֲלִיָּה אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ, וְאַחֲרֵי-כֵן כֵּשְׁנוֹלֵד מִשְׁכִּיחִים אוֹתוֹ אֶת כָּל מָה שֶׁלְּמַד? וּבְאֵר הַ"נְעָם אֱלִימֶלֶךְ" בְּדַבְרֵי קוּדְשׁוֹ, וְאָמַר, שְׂאֵם לֹא הָיוּ מְלַמְּדִין אֶת הַתִּינּוֹק בְּמַעֲי אִמּוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה, לֹא הָיָה מְסוּגֵל בְּיַמֵּי חַיָּיו לְזִכּוֹת בְּהַשְׁגוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא חוֹכְמָתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקַּב"ה. אֲבָל, עַל-יַדֵּי שְׁמִלְמְדִים אוֹתוֹ בְּתַחֲלִיָּה אֶת כָּל הַתּוֹרָה, הִנֵּה, לְמִרוֹת שְׁמִשְׁכִּיחִים אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, מִכָּל מְקוֹם נִשְׂאָר בּוֹ הַרוּשָׁם שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁלֵמֵד, וְעַל-יַדֵּי יִגִּיעַת הַתּוֹרָה, יוֹכֵל לְהִזְכֵּר בְּכָל מָה שֶׁלְּמַד.

עַל-פִּי הָאָמוֹר, יוֹבֵן לָנוּ מֵאֵמֶר חו"ל (מִגִּילָה ו'): "אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אִם יֵאמֵר לָךְ אָדָם, 'יִגְעַתִּי וְלֹא מִצָּאִתִּי', אֵל תֵּאֲמַן... 'יִגְעַתִּי וּמִצָּאִתִּי', תֵּאֲמַן". וְדַקְדְּקוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, "יִגְעַתִּי וּמִצָּאִתִּי, תֵּאֲמַן". שְׁהָרִי, אִם אָדָם מִתְיַגֵּעַ עַל דְּבַר מְסוּיָם, וּלְבִסוּף הוּא מִבִּין אוֹתוֹ, אִין זֶה מִצִּיאָהּ, אֲלֵא הַבְּנָה.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, עַל-פִּי מָה שֶׁלְּמַדְנוּ, שְׁחו"ל בָּאוּ לְחַזֵּק אֶת הָאָדָם, שְׁלֵא יִתְיַאֵשׁ מִלְּעִסוֹק בְּתוֹרָה, שֶׁהִיא כָּל-כֵּךְ עֲמוּקָה. כִּי בְּאֵמַת, מָה שֶׁהוּא מִתְיַגֵּעַ בְּתוֹרָה, הוּא כְּדִי לְמִצּוֹא אֶת חֵלֶק הַתּוֹרָה שֶׁכִּבֵּר הָיָה לוֹ, וְנִאֲבָד מִמֶּנּוּ בְּעַת שְׂבָא לְעוֹלָם. וְזוֹהוּ שְׁפָתוּב: "יִגְעַתִּי וּמִצָּאִתִּי, תֵּאֲמַן". שְׁכֵן, תְּכַלִּית הִיגִיעָה הִיא כְּדִי לְמִצּוֹא אֶת חֵלֶק הַתּוֹרָה שֶׁכִּבֵּר לְמַד בְּמַעֲי אִמּוֹ, וְנִאֲבָד מִמֶּנּוּ בְּצִאָתוֹ לְאוּרֵי הָעוֹלָם.

אוּלָּם, צְרִיךְ הָאָדָם לְדַעַת, שְׁעֵיקֵר הַשְּׁגוֹת הַתּוֹרָה יוֹכֵל לְהַשִּׁיג רַק לְאַחַר שְׁנִשְׂאָ אִשָּׁה, כְּמִבּוֹאֵר בַּגְּמָרָא (בְּמִוֹת סב):

...השרוי בלא אשה, שרוי בלא תורה". וכן מבואר בגמרא (יומא עב): "ראת ה' טהורה עומדת לעד". אמר רבי חנינא: זה הלומד תורה בטרה. (ו)מאי היא (טרה)? נושא אשה, ואחר-כך, לומד תורה". לפי זה יש לומר, כי מטעם זה סבב הקב"ה שהאשה תהיה בבחינת אבידה. וצוה בתורה "כי יקח איש אשה", כדי שבעל האבידה יחזור על אבידתו. וכל זאת, כדי שהאדם ילמד מזה לקח, שכמו שצריך לחזור אחר אבידתו, שהיא אשתו, כך צריך לחזור אחר התורה שנאבדה ממנו כאשר נולד. וזאת ועוד, כאשר יראה האדם שהקב"ה עזר לו למצוא את בת זוגו, שהיתה אבודה ממנו, יתחזק מזה, כי על-ידי היגיעה יזכה למצוא גם את אבידת התורה, שנאבדה ממנו כשיצא לאויר העולם. "כי תצא למלחמה על איביך, ונתנו ה' אליהך בידך..." (כא' י')

הפסוק הפותח את פרשתנו – "כי תצא..." – נאמר בלשון יחיד, כדי ללמדנו שאפשר לנצח את האויבים רק על ידי אחדות. וכמו שלמדנו רבותינו ז"ל: "דורו של אחאב – כלם עובדי עבודה זרה היו, ועל שלא היתה ביניהם מחלוקת (=הם היו שרויים באחדות) – היו מנצחים במלחמה" (ירושלמי פאה א, א). ועוד אמרו חז"ל: אל יאמר אדם: 'מי אני, מה כחי, ומה גבורתי נגד אויבי הרבים העומדים מולי?' – לכן למדה אותנו התורה הקדושה: "כי תצא" – בלשון יחיד – גם אם יחיד אתה, והאויב הוא היצר הרע, הבא אליך בצורות שונות ומשונות, נראה ולא נראה, ביום ובלילה, בבית ובחוץ – על האדם לאסוף את כחותיו ולצאת למלחמה על זה האויב – ואז "ונתנו ה' אליהך בידך". כי האדם הוא שצריך ליוזם ולצאת למלחמה כנגדו (בתפילות, בלימוד תורה ובמעשים טובים), ולא ישב האדם בחיבוק ידים, וימתין חלילה, שהאויב – היצר הרע – יפול עליו, אלא עליו להתחכם ולצאת מבעוד מועד על יצרו הרע. "כי תצא למלחמה על איביך, ונתנו ה' אליהך בידך..." (כא' י')

האויב האמיתי והעיקרי של האדם הוא היצר הרע. והנה אמרו חכמינו בתלמוד (קדושין ל'): "יצרו של האדם מתגבר עליו בכל יום ויום, ואלמלא הקדוש-ברוך-הוא עוזרו – אין הוא יכול לו". משמע מכאן, שבדרך הטבע קשה מאד לאדם לכבוש את יצרו הרע. ואם כך הדבר, יש חשש שהאדם יתיאש, ולא ינסה להילחם עם היצר. ולכן אומר כאן הכתוב: "כי תצא למלחמה על איביך" – כאשר רק תצא ותנסה להילחם עם היצר, אזי – "ונתנו ה' אליהך בידך" – מן השמים יסיעו לך לנצחו. וזאת, כיון שהבא להיטהר – מסייעים לו מן השמים.

"כי יקח איש אשה חדשה..."

רבי ירוחם ליבוביץ היה מגדולי חכמי המוסר במחצית הראשונה של המאה הזאת. בשנת תרס"ט נתמנה למשגיח רוחני ביישיבת מיר, שלמדו בה מאות בחורים מקהילות שונות, וכהן בתפקיד זה עד סוף ימיו (יח' בסיון תרצ"ו). פעם זמן אצלו רבי ירוחם בחור אחד, שהיה גדול בשנים משאר בחורי הישיבה במיר, ובכל זאת דחה כמה הצעות שידוכין, למורת-רוחם של הוריו ומוריו.

רבי ירוחם הוכיח את הבחור הסרבן בדברים קשים, ובין השאר אמר לו: שנינו במסכת יבמות (ס"ב, ע"ב): "כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה, בלא ברכה ובלא טובה. ובמערכא=כינוי לארץ ישראל, שהיא ממערב לבבל) אמרו, שהוא שרוי בלא תורה ובלא חומה(=מחסה ומגן). נמצאנו למדים מכאן, שבחור שהגיע לפרקו ולא נשא אשה – אפילו שוקד הוא על תלמודו יומם ולילה, כאילו שרוי הוא, חלילה, בלא תורה. ובמסכת קידושין (כ"ט, ע"ב) שנינו מפי שמואל (מגדולי בבל בדור): "הלכה – נושא אשה, ואחר ילמד תורה".

כאשר הפסיק רבי ירוחם את שטף דבריו, העיר הבחור בנימה של התנצלות: זה שנים אני מצפה לשאת אשה הראויה לי, אך משום מה לא הציעו לי שידוך הולם, וכבר למדנו חז"ל, שקשה זיווגו של אדם פקריעת ים סוף (סוטה ב, ע"א). תיך רבי ירוחם לשמע הדברים, ואמר לבחור: בדיק בסוגיה שהזכרת זה עתה בגמרא ("שקשה זיווגו של אדם פקריעת ים סוף"), ותמצא, שהמדובר שם בזיווג שני. ובנוסף לכל עליך לזכור תמיד, שבסופו של דבר גם ים סוף נקרא לגזרים...